

Social Work & Education

©SW&E. 2025

УДК 364.63-055.2:[316.647.8:305]-
043.2]:303.72](045)
DOI: 10.25128/2520-6230.25.3.6

Оксана КРАВЧЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти¹; okskravchenko@ukr.net,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9732-6546>

Ірина САРАНЧА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи;⁴ isarancha@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5715-6271>

Алла ВОЙТОВСЬКА, доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, докторка філософії із соціальної роботи;² alla.voytovskaya@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4960-6348>

Андрій ДЗИГОВСЬКИЙ, аспірант;³ dzigovskij94@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7515-9593>

Статус статті:

Отримано: серпень 04, 2025

1-переглядування: серпень 24, 2025

Прийнято: вересень 30, 2025

^{1, 2, 3}, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна;

⁴, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Вінниця, Україна;

Кравченко, О., Саранча, І., Войтовська, А., Дзиговський, А. (2025). Соціальна підтримка людей з порушеннями слуху у громаді. Social Work and Education, Vol. 12, No. 3 pp. 375-384. DOI: 10.25128/2520-6230.25.3.6

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЛЮДЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ У ГРОМАДІ

Анотація. У статті розглядається одна з найгостріших соціальних проблем сучасності – насильство щодо жінок у контексті гендерних стереотипів, що глибоко вкорінені у культурі, суспільній свідомості та повсякденних практиках. Підкреслено, що попри формальні здобутки у сфері прав людини, включаючи оновлення законодавства й активізацію міжнародних ініціатив, у багатьох суспільствах, зокрема в Україні, зберігається висока толерантність до гендерно зумовленого насильства. Особливу увагу приділено соціальній природі гендерних стереотипів, які формуються і відтворюються через інститути сім'ї, освіти, медіа, релігії та культури. Проаналізовано типи стереотипів – побутові, професійні, поведінкові, тілесні та статусні – їхній вплив на формування уявлень про «нормальну» жіночу поведінку та роль у легітимзації насильства.

Стаття базується на міждисциплінарному підході, поєднуючи соціологічні, психологічні, культурологічні та правові перспективи. Розглядаються механізми інтерналізації стереотипів, феномен віктимблеймінгу, роль масової культури й традиційних наративів у нормалізації агресії щодо жінок. Особливий акцент зроблено на постконфліктному контексті України: війна посилила вразливість жінок до різних форм насильства, зумовила поглиблення економічної та соціальної залежності, ускладнила доступ до допомоги. Підтверджено, що насильство щодо жінок має системний характер і потребує комплексного підходу до запобігання й реагування.

У статті представлено сучасні моделі соціальної роботи з жінками, які зазнали насильства, наголошено на важливості індивідуалізованого підходу, багатопрофільного супроводу, роботи з родиною та агресором, а також гендерної просвіти у громадах. Описано ефективні практики, зокрема кампанії проти насильства, профілактичні програми в освітніх закладах, діяльність кризових центрів. Аргументовано, що лише міжсекторальна взаємодія – за участі соціальних працівників, освітян, правоохоронців, громадських організацій та медіа – здатна забезпечити системну протидію гендерно зумовленому насильству. Стаття підкреслює стратегічну важливість боротьби з гендерними стереотипами як умови для побудови інклюзивного та безпечного суспільства.

Ключові слова: гендерні стереотипи, насильство щодо жінок, віктимблеймінг, патріархальні норми, гендерна рівність, соціальна робота, міждисциплінарний підхід.

ВСТУП

Нині у світі понад 360 млн людей мають порушення слуху, що складає близько 5% населення планети. Переважна більшість з них, а саме, 90 %, не чують з дитинства. В Україні приблизно 5% населення стикається з різними формами порушень слуху, серед них і діти. В умовах війни ризик втратити слух значно зростає через гучні вибухи та постріли, перебування у стані постійного стресу та неможливість своєчасного звернення до медичних закладів (Жук, Литвинова, Литовченко, 2023).

Поряд із медичною реабілітацією актуалізуються заходи щодо соціалізації, соціальної інтеграції та соціально-психологічної реабілітації людей з порушеннями слуху у громаді, а також своєчасною є проєктна діяльність з метою формування просоціальної поведінки цієї категорії як активних учасників суспільного життя.

Наразі є ряд міжнародних та національних фондів, які підтримують і фінансують проєкти для людей з інвалідністю.

На національному рівні щорічного відбувається Конкурс проєктів для громадських об'єднань за підтримки Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю. Український культурний фонд підтримує проєкти у межах програми «Стийкість суспільства через культуру» у двох ЛОТах: «Підтримка митців з інвалідністю» та «Безбар'єрне суспільство» (Український культурний фонд, 2025). Соціальний конкурс «Час діяти, Нестримні» (гранти на адаптивні простори для ветеранів і людей з інвалідністю) реалізується в 13 областях України. На умовах співфінансування проєкт отримав грантову підтримку від Державної установи «Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», за підтримки Міністерства молоді та спорту України в межах програми Президента України «Активні парки», Фонду імені Федора Шпиго та Благодійного фонду «МХП-Громаді» в межах програми реінтеграції ветеранів «МХП Поруч» (Час діяти, 2025). БО «ВПЛИВ» підтримує суспільно важливі проєкти та реалізує грантову програму «Жити на рівних». В рамках програми Фонд надає фінансову підтримку та трирічний супровід організаціям для підсилення їх ефективності та заохочення до впровадження дієвих рішень для покращення життя людей з інвалідністю (Грантова програма «Жити на рівних», 2025).

Серед міжнародних грантодавців заслуговує на увагу Фонд Abilis sr. (надалі Abilis) – це фонд, який підтримує діяльність осіб з інвалідністю у країнах Глобального Півдня. Фонд був заснований громадянами Фінляндії з інвалідністю. Рада Abilis складається з осіб з інвалідністю, які мають великий досвід та зацікавленість у співпраці з метою розвитку. Основним донором Abilis є Міністерство закордонних справ Фінляндії. Фонд Abilis надає гранти на проєкти, які розробляють та реалізують особи з інвалідністю. Ці проєкти сприяють рівним можливостям через забезпечення прав людини, адвокацію, незалежне життя чи економічну самодостатність (Гаркуша, Дубінський, 2021).

Своєчасним і доцільним є узагальнення практичного досвіду реалізації проєктів для осіб з інвалідністю, які підтримані і фінансуються в Україні, що дозволить виявити кращі практики, поширити їхні результати для застосування організаціями і установами, визначити вплив таких проєктів на соціальну та економічну інклюзію в громаді.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Про досвід проєктної діяльності для вразливих категорій громадян досліджують А. Войтовська, А. Дзиговський, Г. Кучер, Т. Лях, І. Пеша, О. Расказова, Т. Семигіна, Г. Слозанська, О. Столярик, С. Чернета та ін. (Кравченко, 2023). Створення умов для соціальної інклюзії людей з порушеннями слуху розробляють І. Гаркуша, С. Дубінський, А. Колупаєва, В. Литвинова, С. Литовченко та ін. (Кравченко, Міщенко, 2022; Кравченко, Міщенко, 2021; Литовченко, 2020). Про оновлення змісту професійної підготовки майбутніх соціальних працівників компонентом проєктної діяльності вказують К. Волкова, Н. Коляда, В. Корнещук, О. Осетрова, Н. Сейко, Т. Семигіна, Н. Чернуха, О. Чуйко, С. Шандрук та ін. (Кравченко, 2023).

Мета статті: узагальнити досвід реалізації соціального проєкту для людей з порушеннями слуху та виявити вплив на соціальну інклюзію в громаді.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Уманська територіальна організація українського товариства глухих є структурою Громадської організації «Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю зі слуху «Українське товариство глухих» (ГО «Українське товариство глухих» (далі – ГО «УТОГ»)) Черкаська обласна організація. Основною метою Організації є організаційне об'єднання громадян з порушенням слуху і мови та надання їм допомоги в професійній, трудовій і соціальній реабілітації, захисті їх законних прав та інтересів, утвердженні статусу рівноправних громадян, всебічно інтегрованих у суспільство, підвищенні ними свого загальноосвітнього, професійного і культурного рівня, отриманні максимуму інформації, яка сприяє поширенню їхнього кругозору і духовного світу.

Протягом 2023-2024 року кількість осіб з порушеннями слуху, якими опікується Уманський осередок УТОГ, збільшилась до 297 осіб, в т.ч. 6 осіб з числа ВПО та ветеранів війни. Особливо гострим лишається питання життєдіяльності людей з порушеннями слуху, які в умовах війни обмежені у дотриманні правил безпеки, адже більшість із них не чують сигналів сповіщення повітряної тривоги. Люди з порушеннями слуху через військові дії, а також ВПО, що нещодавно доєдналися до ГО «УТОГ», потребують психологічної та соціальної підтримки для подолання негативних наслідків стресу та нових для себе викликів.

Напрями і форми співпраці ГО «УТОГ» є широкими і різнобічними. На основі вивчення щомісячних звітів узагальнено основні активності:

- сприяння у наданні базових соціальних послуг: соціальна адаптація, консультування, надання послуг перекладу жестовою мовою в режимі онлайн та офлайн, представництво інтересів, супровід при працевлаштуванні;
- інформаційно-роз'яснювальні заходи;
- вирішення соціально-побутових питань, підбір та видача батарейок до слухових апаратів;
- оформлення документів для надання матеріальної допомоги;
- здійснення подвірних обходів, надання гуманітарної допомоги продуктами харчування, ліками та вітамінами від спонсорів;

- заняття з його, зустрічі з питань підтримки ментального здоров'я з психологом та фахівцями Центру життєстійкості Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради;

- зустрічі з фахівцями мобільної бригади соціально-психологічної допомоги міста Умань щодо домашнього насильства та порушення прав людей з обмеженими можливостями;

- проведення соціокультурних заходів;

- реалізація програм з інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму, організація екскурсій та подорожей;

- членство у Президії Уманської міської Ради ветеранів;

- участь у роботі Університету третього віку «Дивосвіт» Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради;

- членство у нарадах, присвячених питанням безбар'єрності та доступності в громаді;

- організація і проведення заходів з нагоди Міжнародного Дня людей з інвалідністю, зокрема члени УТОГ є учасниками фестивалю творчості «Рівні між собою ми. Будем разом я і ти»;

- сприяння фізкультурно-оздоровчій реабілітації через участь у спортивних змаганнях з метою активізації фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, пропаганди здорового способу життя та виявлення талановитої молоді.

Плідною є співпраця ГО «УТОГ» з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини:

- у 2020 р. за підтримки Британської ради в Україні реалізовано проект «Вчимося разом чути і долати соціальну ізоляцію» з підготовки відео про туристичні об'єкти Черкащини, які є адаптованими для людей з порушеннями слуху;

- у 2021 р. відбувалася співпраця з реалізації проекту «Інклюзивно-соціальна 3 Д карта Черкащини» за фінансування УКФ за підсумками якої створено сайт для подорожей людей з інвалідністю в тому числі;

- вивчення української жестової мови здобувачами вищої освіти;

- проведення спільних семінарів та конференцій.

У 2025 р. реалізується спільний проект за підтримки Фонду Abilis «Підтримка менторів із числа людей з порушенням слуху». Ідея проекту була розроблена безпосередньо особами із порушенням слуху. Під час зустрічей було зазначено, що базовою проблемою й надалі лишається недоступність інформації про повітряні тривоги, адже люди з порушенням нечують сирен та сигналів сповіщень телефонного додатку. Зокрема 28 квітня 2023 р. під час ракетного обстрілу м. Умань постраждала ціла родина, так як там не почули сигнал тривоги й не перемістились до укриття. Соціальні працівники Уманського осередку УТОГ зазначають, що війна ще більше загострила ізольованість і відчуженість людей з вадами слуху, це ускладнює самоусвідомлення власної ідентичності та заважає бути активними учасниками життя громади. Узагальнення наявного досвіду та результатів обговорень з бенефіціарами втілено у концепції даного проекту. Запропонований проект дозволяє подолати соціальну сегрегацію людей з порушеннями слуху. Адже у 85% випадків вони мають соціальні зв'язки та обмежені комунікацією лише у межах УТОГ та у родинному колі.

Мета проєкту – покращення якості життя 84 людей з порушенням слуху в Уманській міській територіальній громаді шляхом підвищення рівня безпеки та посилення їх соціальної активності. Для досягнення мети проєкту підготовлено 14 менторів з числа осіб з порушенням слуху, кожен з яких буде підтримувати ще по 5 осіб. Ці ментори будуть мотивувати інших до активної соціальної діяльності – сприяти розвитку навичок самостійної та групової роботи, лідерських якостей, навичок проєктної діяльності, сприяти вирішенню потреб людей з порушенням слуху.

Завданнями проєкту є:

- посилення соціальної інклюзії через активну участь людей з порушенням слуху у житті громади, що сприятиме їхній інтеграції та підвищенню якості життя;
- підвищення безпеки через використання смарт-годинників з функцією оповіщення про тривогу;
- розвиток лідерських якостей осіб з числа людей з порушенням слуху, які зможуть надихати та мотивувати інших;
- покращення психоемоційного стану осіб з числа ВПО та ветеранів війни через групові заняття та індивідуальну психологічну підтримку;
- розвиток навичок проєктної діяльності через навчання осіб з порушенням слуху основам проєктного менеджменту, що дозволить їм самостійно розробляти та реалізовувати соціальні проєкти.

Ключовою перевагою проєкту є запровадження підходу «Менторство в дії»: підготовка 14 менторів шляхом їх участі у тренінгах, які охоплюють питання соціального захисту, розвитку лідерського потенціалу, стресостійкості, менеджменту громадської організації, фінансової грамотності, проєктної діяльності. Для менторів придбано смарт-годинники з функцією оповіщення про тривогу, завдяки чому вони зможуть вчасно попереджувати ще по 5 осіб. Після проходження навчання ментори мають за мету сповіщати цих осіб про сигнали повітряної тривоги, навчати правил поведінки у надзвичайній ситуації, надавати консультації, організовувати навчальні тренінги за визначеною програмою, здійснювати пошук ідей для соціальних проєктів та реалізувати їх у громаді.

Зміст освітньої програми для підготовки менторів містить такі блоки:

- основи менторства (визначення менторства, ролі та обов'язки ментора, етика та конфіденційність, встановлення довірчих відносин, основні принципи ефективного менторства);
- безпека під час війни (основи правил безпеки, використання смарт-годинників для отримання оповішень про повітряну тривогу);
- соціальні послуги для осіб з порушеннями слуху (основи надання соціальних послуг (соціальна інтеграція, кризове втручання, супровід під час інклюзивного навчання, консультування, інформування, медіація, переклад жестовою мовою), права та можливості осіб з порушеннями слуху);
- стресостійкість (профілактика емоційного вигорання та збереження психічного здоров'я, розвиток самоусвідомлення, саморефлексії, самоаналізу, як необхідних складових психологічного здоров'я);

- лідерство та управління (розвиток лідерських якостей та управлінських навичок у менторів – основи лідерства, управління командою, мотивація, вирішення конфліктів, планування;

- фінансова грамотність (основи фінансового планування, бюджетування, інвестиції, управління особистими та організаційними фінансами (доходи, витрати, борги, ризики));

- розробка та реалізація соціальних проектів (пошук ідей, розробка та реалізація соціального проекту, написання грантових заявок, оцінка потреб бенефіціарів, моніторинг та оцінка проектів).

Протягом реалізації проекту відбувалися індивідуальні психологічні консультації для осіб з порушеннями слуху, включаючи мешканців громади, ВПО та ветеранів війни, для покращення їхнього психоемоційного стану та сприяння соціальній інтеграції (під час консультацій здійснювався супровід сурдоперекладачем).

Для привернення уваги до потреб людей з порушеннями слуху проведено вебінар «Почути кожного» з метою забезпечення міжсекторальної співпраці та обміну досвідом між представниками громадських організацій, органів місцевого самоврядування та освітніх установ для покращення якості життя та соціальної інтеграції осіб з порушеннями слуху. Результатом заходу є посилення співпраці між різними секторами Уманської громади, обмін досвідом, знаннями та кращими практиками, спільна розробка дорожньої карти для подальших дій.

З використанням методу інклюзивного туризму була організована екскурсія та проведення виїзного круглого столу у м. Вінниця. Метою заходу є підвищення кваліфікації менторів, популяризація кращих практик соціальної активності та забезпечення обміну досвідом між осередками УТОГ Черкаської та Вінницької областей задля покращення якості життя осіб з порушеннями слуху.

До організації та проведення заходів в якості волонтерів залучено 6 студентів Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, що дозволить їм краще розуміти потреби людей з інвалідністю та втілювати основні підходи соціальної інклюзії у своїй роботі.

За підсумками впровадження освітньої програми було проведено опитування як учасників УТОГ (25 осіб), так і здобувачів вищої освіти (6 осіб). Опитування проводилося у формі анкетування.

Аналіз результатів опитування дозволив з'ясувати, що 100 % членів УТОГ зазначили, що цей проект є потрібним як для них особисто, так і для громади. Серед усіх запропонованих заходів і активностей найбільш значимими виявилися підготовка і захист проектів: це дозволило реалізувати потенційні можливості, надати впевненості у своїх можливостях, розвинути лідерські якості, розширити можливості для комунікації тощо. Усі учасники одноголосно зазначили, що проект сприяє підтримці ментального здоров'я, як через спеціалізовані заняття, так і через можливість індивідуальних консультацій із психологом. Усі учасники відповіли (100 %) про позитивний вплив проекту на особистісний розвиток, а також на мотивацію здійснювати пошук ідей для проектів та реалізовувати їх у громаді.

Результати опитувань здобувачів вищої освіти засвідчили, що проект є важливим як для професійного, так і особистісного розвитку. Серед

запропонованих активностей і заходів найбільше відзначили захисти проєктів людьми з порушеннями слуху, що дозволили відчувати участь самих студентів у підготовці презентацій та можливість бути корисними як волонтери. 100 % опитаних вказали, що проєкт сприяє підтримці ментального здоров'я через опанування навичок стресостійкості та самопомоги у надзвичайних ситуаціях. Усі відповіді були ствердними, що доцільно студентську молодь залучати до проєктної діяльності. Серед труднощів, які виникали у ході реалізації проєкту, здобувачі вказали про бар'єри у комунікації у спілкуванні з людьми з порушеннями слуху. І на запитання «Чи готові до розробки і подання заявок для участі у проєктах?» - 100 % позитивних відповідей.

ВИСНОВКИ

Реалізація проєкту дозволила забезпечити соціальну інклюзію для людей з порушеннями слуху, отримати нові знання і практичний досвід для активної позиції через навчання, розвиток сильних сторін, формування соціальних навичок та мотивацію до соціальних змін у громаді. Завдяки проєкту люди з порушеннями слуху отримали статус активних суб'єктів суспільного життя, та агентів змін для інших осіб з порушеннями слуху, мотиваторів з пошуку креативних ідей для поліпшення якості життя та посилення безпеки в умовах війни.

Виявилось своєчасним і доцільним розширення мережі та підвищення кваліфікації менторів для підтримки осіб з порушеннями слуху шляхом проведення регулярних тренінгів та семінарів для нових менторів, використання онлайн-платформ, організації виїзних круглих столів для обміну досвідом між громадами.

Заслужовує на увагу створення та впровадження освітніх програм, спрямованих на розвиток фінансової грамотності, лідерських якостей, управління стресом, а також реалізації громадських ініціатив особами з порушеннями слуху; покращення комунікації осіб з порушеннями слуху шляхом впровадження технологій доступу до інформації та соціальних послуг, проведення навчальних заходів щодо використання цих технологій; посилення міжсекторальної співпраці шляхом проведення зустрічей та вебінарів з представниками громадських організацій, органів місцевого самоврядування та освітніх установ, обміну досвідом та кращими практиками, організація спільних проєктів та ініціатив.

Перспективами подальших досліджень виступає міжнародний досвід пошуку нових рішень та реалізації креативних ідей для покращення життя людей з інвалідністю, в тому числі від наслідків війни.

ЛІТЕРАТУРА

«Час діяти, Нестримні»: гранти на адаптивні простори для ветеранів і людей з інвалідністю. Ресурсний центр ГУРТ. URL: <https://gurt.org.ua/news/grants/106749/> (дата звернення: 07.06.2025).

Гаркуша, І. В., Дубінський, С. В. (2021). Щодо проблеми соціального розвитку дітей з порушеннями слуху. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і Психологія». Педагогічні науки*. Т. 2 № 22. С. 68-77 URL: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-2-22-8> (дата звернення: 05.06.2025).

Грантова програма «Жити на рівних». (2025). *Впливаємо разом*. URL: <https://inclusion.tilda.ws/> (дата звернення: 09.06.2025).

Жук, В., Литвинова, В., Литовченко, С. (2023). *Педагогічна підтримка дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху та їхніх батьків в умовах воєнного стану*: навчально-метод. посіб. Київ: Ін-т спец. педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка НАПН України. 123 с.

Кравченко, О.О. (2023). Підготовка майбутніх фахівців до на надання реабілітаційних послуг в громаді. *Соціальна робота та соціальна освіта*. № 1(10). С. 94-108. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282274](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282274). URL: <http://srso.udpu.edu.ua/article/view/282274> (дата звернення: 07.06.2025).

Кравченко, О.О., Міщенко, М.С. (2022). Інноваційний проєкт комплексної реабілітації людей з інвалідністю. *Перспективи та інновації науки*. №2 (7). С. 880-892. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-880891](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-880891). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1154> (дата звернення: 07.06.2025).

Кравченко, О.О., Міщенко, М. С. (2021). До проблеми фізичного супроводу осіб з інвалідністю. *Наука і освіта*. №1. С. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2021-1-8> URL: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2021-1-doc/2021-1-st8> (дата звернення: 07.06.2025).

Литовченко, С. (2020). *Діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку: навчання і супровід*: монографія. Київ: Ін-т спец. педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка НАПН України. 276 с.

Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні. *Міністерство інфраструктури України*. URL: <https://mtu.gov.ua/content/nacionalna-strategiya-zi-stvorenniya-bezbarernogo-prostoru-v-ukraini.html> (дата звернення: 09.06.2025).

Український культурний фонд. (2025). Грантові програми. *Український культурний фонд*. URL: <https://ucf.in.ua/> (дата звернення: 07.06.2025).

SOCIAL SUPPORT FOR PEOPLE WITH HEARING IMPAIRMENTS IN THE COMMUNITY

Oksana KRAVCHENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Social Pedagogy and Social Work Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine;

Iryna SARANCHA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Psychology and Social Work, Vinnytsia M. Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine;

Alla VOITOVSKA, Associate Professor at the Department of Social Pedagogy and Social Work, PhD in Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine; alla.voytovskaya@gmail.com

Andrii DZYHOVSKYI, PhD Student, Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine; dzigovskij94@ukr.net

Abstract. *The article summarizes the experience of implementing a social project supported by the Abilis Foundation, titled «Support for Mentors from Among People with Hearing Impairments». The project enabled social inclusion for individuals with hearing impairments, providing them with new knowledge and practical experience to foster active engagement through education, the development of personal strengths, social skills formation, and motivation for social change within the community. Thanks to the project, people with hearing impairments have acquired the status of active participants in public life and agents of change for others with similar challenges, acting as motivators in generating creative ideas to improve quality of life and enhance safety under wartime conditions.*

The expansion of the mentor network and the improvement of mentor qualifications proved timely and appropriate. This was achieved through regular training sessions and seminars for new mentors, the use of online platforms, and the organization of outreach roundtables to facilitate experience-sharing between communities.

Noteworthy is the creation and implementation of educational programs aimed at developing financial literacy, leadership skills, stress management, and civic initiative among individuals with hearing impairments. Efforts were also made to improve communication for people with hearing impairments through the implementation of information and social service access technologies, as well as training activities on how to use these technologies. The project also strengthened cross-sectoral cooperation through meetings and webinars with representatives of NGOs, local authorities, and educational institutions, promoting experience exchange, best practices, and the organization of joint projects and initiatives.

Keywords: social work, social inclusion, people with hearing impairments, mentors, volunteers, project.

References

«Time to Act, Unstoppable»: grants for adaptive spaces for veterans and people with disabilities. (n. d.). *Resource Centre*. Retrieved from <https://gurt.org.ua/news/grants/106749/> [in Ukrainian].

Harkusha, I. V., & Dubinskyi, S. V. (2021). On the problem of social development of children with hearing impairments. *Bulletin of Alfred Nobel University Series «Pedagogy and Psychology»*. 2(22), 68-77. Retrieved from <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-2-22-8> [in Ukrainian].

Grant programme «Living on Equal Terms». (2022). *Making a difference together*. Retrieved from <https://inclusion.tilda.ws/> [in Ukrainian].

Zhuk, V., Lytvynova, V., & Lytovchenko, S. (2023). Pedagogical support for children of early and preschool age with hearing impairment and their parents under martial law. *Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology*. 123 p. [in Ukrainian].

Kravchenko, O. (2023). Training of future specialists to provide rehabilitation services in the community. *Social work and social education*. 1(10), P. 94-108. Retrieved from <http://srso.udpu.edu.ua/article/view/282274> [in Ukrainian].

Kravchenko, O., & Mishchenko, M. (2022). Innovative project of comprehensive rehabilitation of people with disabilities. *Prospects and innovations of science*. 2 (7). P. 880-892. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1154> [in Ukrainian].

Kravchenko, O., & Mishchenko, M. (2021). On the problem of physical support for persons with disabilities. *Science and education*. 1. P. 56-61. Retrieved from <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2021-1-doc/2021-1-st8> [in Ukrainian].

Lytovchenko, S. (2020). Children with hearing impairment of early and preschool age: education and support. *Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology*. 276 p. [in Ukrainian].

National Strategy for Creating Barrier-Free Space in Ukraine. (n. d.). Ministry of Infrastructure of Ukraine. Retrieved from <https://mtu.gov.ua/content/nacionalna-strategiya-zi-stvorennya-bezbarernogo-prostoru-v-ukraini.html> [in Ukrainian].

Ukrainian Cultural Foundation Grant programmes. (n. d.). *Ukrainian Cultural Foundation*. Retrieved from <https://ucf.in.ua/> [in Ukrainian].

Article history:

Received: August 04, 2025

1st Revision: August 24, 2025

Accepted: September 30, 2025